

αρχιτέκτονα. Σάν τῷμαθε αὐτό, ἀπὸ τὴν Ἄννα πάλι, ὁ Παῦλος καταχάρηκε καὶ τῆς εἶπε:

— Ἄν κοιτάει τώρα ὁ φοιτητὴς ἃς τὴν πάρει τὸ κατόπι. Θὰν τοῦ ξεκολλήσῃ ταυτιά του ὁ ἀρχιτέκτονας καὶ ἡ Μαριγούλα θὰ ξεκαρδιστεῖ στὰ γέλια...

Κεῖνο τὸ βράδι ποὺ τῷμαθε αὐτὰ γύρισε στὸ σπιτί του ἱκανοποιημένος. Ξεδικήθηκε!

5.

Περάσανε δυὸ τρία χρόνια. Ὁ Παῦλος μεγάλωσε, φόρεσε καὶ μακριὰ πανταλόνια, πῆγε καὶ στὸ Γυμνάσιο. Ἐκεῖ συν-εδέθηκε στενὰ μ' ἓνα συμμαθητὴ του. Γιῶτη τονὲ λέγανε κ' εἶτανε ἀπὸ ἀρχοντικά μὰ λίγο ξεπεσμένη φαιμελιά. Καθότανε κεῖ σιμὰ στὶς Ἀέριδες κ' εἶχε δυὸ ἀδερφάδες, τὴ Φλώρα καὶ τὴν Κάκια. Ὁμορφα κορίτσια καὶ τὰ δυὸ τους. Ἡ Φλώρα καστανή, ἴσαμε δεκαῆξι χρονῶνε, ἡ Κάκια στὰ χρόνια τοῦ Παύλου καὶ κάπως σκορύτερη. Μάννα δὲν εἶχανε, πέθανε πρὸ χρόνια ἀπὸ χιτικὸ, καὶ ὁ πατέρας του, ἓνας ψηλὸς καὶ ξεραγιανὸς γέρος, βαρὺς καὶ λιγόλογος, τὰ λήτρεινε τὰ παιδιὰ του. Ἐτσι καὶ τὸν Παῦλο σιγὰ σιγὰ, βλέποντάς τονε νὰ πηγαίνει ταχτικά σπιτί καὶ νᾶναι τόσο συνεδμενός με τὸ γιό του, ἀρχίνησε νὰν τονὲ λογαριάζει γιὰ παιδί του καὶ αὐτόνε.

Ἀπὸ τίς δυὸ ἀδερφάδες τοῦ Γιῶτη, ἡ πιὸ μεγάλη, ἡ Φλώρα, σοβαρή καὶ λιγόλογη, μοιάζοντας στὰ φερσίματα σὲ πολλὰ μετὸν πατέρα της, δὲν πῆγαινε ἀπὸ τὴν περασμένη χρονιά πιά στὸ σχολεῖο. Εἶχε μάθει ὅσα χρειάζοτανε μὰ νοικοκυροπούλα, καὶ μελετώντας μοναχὴ της λογιῆς βιβλία συμπλήρωνε τίς σπουδὲς τοῦ σχολεῖο καὶ πλούτιζε τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ της. Ἡ μικρότερη, ἡ Κάκια, πῆγαινε στὸ σχολεῖο τῆς Χίλλ καὶ ὁ χαρακτήρας της, πιδ ἀνοιχτός, τὴν ἔδειχνε πολὺ μικρότερη μπροστὰ στὴν ἀδερφή της.

Ὁ Παῦλος τὴν Κάκια τὴ συμπαθοῦσε, μὰ τὴ Φλώρα τὴ σεβότανε. Ὅχι μοναχὰ γιὰτ' εἶτανε ἡ μεγαλύτερη μέσα στὸ σπιτί καὶ γιὰτὶ ὁ γεροΚλωνάρης, ὁ πατέρας της, τῷδειξε τόσες φορὲς καὶ μπροστὰ του πὼς τὴν ἔχτιμοῦσε καὶ πὼς λογάριζε τὴ γνώμη της, μὰ καὶ γιὰτὶ ἡ Φλώρα τοῦ φερνότανε πάντα σὰ μεγαλύτερή του ἀδερφή. Μιὰ μέρα ποὺ ὁ Γιῶτης τοῦλεγε, μπροσιὰ της, πὼς στὰ μαθηματικά δὲν τὰ πηγαίνει καὶ τόσο καλὰ καὶ ὁ καθηγητὴς ὅλο καὶ τὸν γκρινιάζει, ἡ Φλώρα τοῦπε μ' ἀγγελικὸ χαμόγελο μὰ καὶ με αὐστηρότητα ἀδερφῆς μεγαλύτερης:

— Ἐγὼ θέλω σ' ὅλα τὰ μαθήματα νὰν τὰ πηγαίνεις καλὰ!...

Αὐτὸ τὸ θέλω της τονὲ συγκλόνισε. Ἀφοῦ τὸ θέλει ἡ Φλώρα, σκέφτηκε, πρέπει καὶ νὰ γίνει. Κ' ἔγινε. Ρίχτηκε μετὰ μούτρα στὴ μελέτη κ' ἔτσι σὲ λίγο ὁ καθηγητὴς του πιά δὲν τονὲ γκρινιάζε. Σάν τῷμαθε αὐτὸ ἡ Φλώρα ἔδειξε πὼς χάρηκε. Τοῦ τόπε κόλας:

— Νά, ποὺ ὅ,τι θέλει ὁ ἄθροπος τὸ καταφέρει...

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ „ΑΧΑΡΑΧΤΗΡΙΣΤΟ“

«Τὸ ἀχαραχτήριστο λοιπὸν τοῦ «Νουμά» εἶναι ὅτι ἐπέτρεψε νὰ ὀρσοθῇ ὁ Βασιλεὺς μας διὰ τῶν στηλῶν Ἑλληνικῆς ἐφημερίδος ἀπὸ ἓνα ξένον».

(«Ἀκρόπολις» 28.6.16, σελ. 1 στήλ. 1).

Τὸ ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη, «Ἡ φωνὴ τοῦ Ρήγα», ποὺ τυπώθηκε στὸν περασμένο «Νουμά», παρκαυθίστηκε ἐλεεινά. Ἡ «Ἀστραπὴ» (27. 6. 1916) ἔγραψε τρι-στηλὸ κύριο ἄρθρο, με τοὺς τρομαχτικὸς τίτλους: «Οἱ μιλιαροὶ καὶ οἱ ἄθεοι ἐναντίον τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ ἔθνους—Ὁ περίφημος Ψυχάρης καὶ τὰ εἰδωλα τῆς ξενολατρείας» καὶ ἡ «Ἀκρόπολις» πρωτο-σέλιδο τιτλοφόρο γιομάτο παρκαυθίστη, ἀφοῦ γιὰ Ρήγα παίρνει τὸ Βασιλιά καὶ θαρρεῖ πὼς ὁ Ψυχάρης κα-λεῖ τὸ Βασιλιά, ἂν ἀνταμώσῃ στὸ δρόμο τὸ Βενιζέλο, νὰ σκύβει τὸ κεφάλι του καὶ νὰ τὸν προσκυνήσει.

Ἀνάγκη λοιπὸ νὰ φύγει ἡ παρκαυθίστη. Καὶ πρῶτα πρῶτα Ρήγας εἶναι ὁ συνεργάτης μας Ρήγας Γκόλ-φης. Αὐτὸς ἔγραψε ἓνα γράμμα στὸν Ψυχάρη, καὶ πάνου στὸ γράμμα τοῦ Γκόλφη, γι' ἀπάντησιν, νὰ ποῦμε, σύνθεσε τὸ ἄρθρο του, «Ἡ φωνὴ τοῦ Ρήγα».

Ἀὐτὸς διαβάζουνε καὶ βρίζουνε. Ἐγχεῖ παῖ καὶ αὐτὸ ὁ Δάσκαλος. Ἀ διαβάζανε πρὶ γράφουνε, ἂ διαβάζανε τὴν ἀρχὴν ἀκόμα τοῦ ἄρθρου «Ἡ φωνὴ σου, φίλε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἡ φωνὴ σου ἀπὸ μακριὰ ἔρχεται ἴσια μετὰ καὶ τὰ λόγια τὰ γλυκά σου, ἀγαπη-μένε μου...», ἂ διαβάζανε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἄρθρου θὰ βλέπανε πὼς σὲ φίλο του μιλάει καὶ ἔχει στὸ Βασι-λιά, σὲ φίλο του ἀγαπημένο, καὶ τοῦ ἀνοίγει τὴν καρ-διά του καὶ τοῦ ξεμυστερεύεται τὸν πόνο του.

Θέλουμε νὰ μᾶς δείξει ἡ «Ἀκρόπολις» ποῦ βρῆκε τίς βρισιὲς γιὰ τὸ Βασιλιά μας, γιὰ νὰν τίς διαβά-σουμε καὶ μεῖς. Ἀ θέλει, τῆς ξαναστέλνουμε τὸ φύλλο νὰ μᾶς σημάδεψῃ με κόκκινες μουδιὲς τίς βρισιὲς.

Ἀ θέλει ἀκόμη τῆς στέλνουμε κ' ἓνα ἄλλο φύλλο τοῦ «Νουμά», τὸν ἀριθμὸ 510 (21 τοῦ Σεπτεμβρίου, 1913) ὅπου στὴν πρώτη σελίδα (δηλ. σελίδα 147 τοῦ τόμου) δημοσιεύεται ἓνα ἄρθρο τοῦ Ψυχάρη «Εἰρήνη, καὶ πόλεμος». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὑπάρχει ἓνα κεφάλαιο ἀλάκερο γιὰ τὸ Βασιλιά μας. Ἐκεῖ, ἀνάμεσα σ' ἄλλα, γράφει καὶ τὰκόλουθα: «Οἱ φίλοι μου θὰ ἔξερουνε πὼς ἀκόμα καὶ στίς πιὸ μαζὲς ὥρες, ὅταν τὸν κρίνανε τόσο ἄδικα, πάντα μου ξεσπάθωσα γιὰ τὸ Διὰδοχο. Νάτος πιά τώρα καὶ βασιλιάς. Καὶ τί βασιλιάς! Τοῦ χρωστῶ κάτι ποὺ δὲν τὸ ὀποφιάζεται. Χρόνια εἶναι ποὺ σιγὰ σιγὰ, συνεφετιάνεται στὸ νοῦ μου καὶ μεστώνει ἓνας Διγενὴς Ἀκρίτας, ἓνα μεγάλο, ἐθνικὸ, λαϊκὸ παραμῦθι. Με τοὺς δυὸ τελευ-ταίους πολέμους, σὰ νὰ τὸ ἀντιλήφτηκα πιὸ καλὰ, σὰ νὰ ζουγραφίζονταν στὰ μάτια μου παστρινιώτερα οἱ γραμμὲς. Ἀντὶ πρόσωπα θὰ βάλλω ἔθνη, πρόσωπα θὰ γίνουνε ἡ Ἑλλάδα, ἡ Τουρκία, ἡ Βουλγαρία, ἡ

Σερβία, ή Αουστρία. Μεθ' χρειάζονταν όμως κ' ένας βασιλιάς. Τον έβριζαν, τόν βασιλιά τόν νικητή, τόν βασιλιά που έχει τόν μεγαλειό, που ξέρει νά είναι βασιλιάς και συνάμα με τούς στρατιώτες του γίνεται αδέρφι, τόν βασιλιά που τή λόγια του παίζουσε, που τόν πρόσωπό του γελά, που παίζει με και που δέ γελά, τόν σπαθί του, τόν βασιλιά που μέσα του ζή άκέρια ή φυγή της Ρωμισσόνης, που σ' έλο τόν Ρωμαϊκό θά βασιλέψη, γιατί Ρωμαϊκά μιλά, νά, τί τή θέτα, βρήκαν τόν Κουμπάρο».

Αυτός είναι λοιπόν ο υδριστής τού Βασιλιά, αυτός είναι ο ξένος, κι αυτό είναι τόν άχαρχτήριστο τού «Νουμά», τού Μόνου Έλληνικού φύλλου που δέν πλερώνεται από ΚΑΜΙΑ ξένη προπχάντα, κ' έτσι μένει άληθινά άχαρχτήριστο φύλλο.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

ΡΟΔΟΠΗ

5—

Μετά τόν τρικύμισμα τού Πάθους, μέσα στίς φοβέρες και έθρητες, είναι ή εικόνα ή ειδυλλιακή. Γλυκά λόγια μελωδικά, άν και πιο φυσικά θά τή θέλαμε. Όσο λυρική κι' άν είναι ή γνώη, ξεζητημένος, σά σέ άμοιμνηση των πιο έξωτερικών δημοτικών στίχων άκούεται: ο Δημοχάρης.

«Έλα, καλή μου, πρόβυλε στόν κόσμο
για νά λάμψη—κι' άς σβύση τόν φεγγάι!
«Έλα γλυκειά μου, που άνθισες σά εόδο
σέ μιιά νύχτα—νό σέ ζηλεύουν τ' άνθη»

Πάλι μονότονα και ψεύτικα φοβούνται τόν θάνατο. Στο τέλος μόνο της σκηνής τόν σωστό συντονισμό βρίσκει, τήν όρμη τού Έρωτα, στήν άνώτερη Ποίηση, σμιγμένη. Δραματικά είναι ώρατα τοποθετημένη ώρατα τώρα κ' οι χαρχαχτήρες ξετυλίχτηκαν.

Η Κρινώ δέν είναι πιά ή δειλή παιδούλα. Καινούργια ζωή τήν έχει άγκαλιάσει. Πολύ άγνή πάντα. Έχει τόν ίδιο άπονήρευτο βλέμμα στά γαλανά της μάτια με άλλαιώτικα βαθιά λάμπουν με τήν έσώτερη φλόγα της χαράς. Και στού Δημοχάρη τήν ψυχή έπλασε ώρατο ή Αγάπη τόν κάτι άσυμπλήρωτο που χαν άφήσει ή Δόξα και ή Νίκη. Άντρας είναι τώρα τέλειος, άφοδ ο Ποριώτης βλέπει τήν αγάπη του για τήν Κρινώ σάν τέλεια Αγάπη. Δέν είναι στιγμή νά συζητηθεί... άν είναι δυνατό ένας άντρας ν' άγαπήσει αλόδαχα κι' άληθινά μετ' γυναίκα όσο έλκυστική κι' άν είναι μόλις τήν είδε, προπάντων στον άμέσως τόν άγάπησε κι' αυτή... Η πάλη για τήν άπόκτηση, ή επιθυμία, ο καιρός δημιουργεί τόν έρωτα. Όπως δέποτε ο Ποιητής νομίζει, και θέλει, ο Δημοχάρης ν' άγαπή τήν Κρινώ. Ύμνος θαυμασμού, λατρείας κι' άφοσίωσης αναδίνει στά χείλια του. Κάθε κακό σκοπό

τόν έχει ξεχάσει, μετανιώνει και γιατί τή νύχτα τή μαλλιά της έκοψε τυφλός από πείσμα. Ρήγισσα και κυρά του θά γίνει... και αλόδαχα άν τώσε είταν πάλι Ρήγισσά του θά τήν έκανε. Τ' όρκίζεται. Με τόν όρκο του τήν έλευτερώνει από τήν ανάγκη νά πει τόν μυστικό που ύποσκέθηκε νά μή φανερώσει. Άρραδώνα της χαρίζει τή βούλα της βασιλείας. Ένας Ισκιός μόνο θολώνει τή μεθυμένη συμφωνία, σά θυμάται ή Κρινώ τή Ροδόπη, αλλά γλήγορα σβύνει γιατί δέν τόν νιώθει ο Δη.οχάρης στήν όρμη της χαράς που και στήν ψυχή της παιδούλας νικά και τήν τελευταία άγωνία. Έκστατική ήταν φεύγει ο βασιλιάς ύψώνοντας τή χέρια λέει: «Ω Μοίρα! ένειρα βλέπω... καλή Μοίρα». Γιατί έντελως παράχορδα νά πρόστασε ακόμα ο Ποριώτης: «Μά έγώ θρηνώ... Γιατί; — Γιατί νά τρέμω;»

Η Ροδόπη έπρεπε νά έρχότανε τή στιγμή της Εύτυχίας, στο ύψιστο νά εξαρθεί ή αντίθεση. Η Κρινώ σ' αδιάκοπη εξακολούθηση θ' άπλωνε τή χέρια εύγνώμονα ν' άγκαλιάσει τή γόνυ της Βασιλοπούλας νά της πει για τή χαρά της. Πόσο άναπάντεχη, πόσο άκτανόγητη τή χτυπά ή αδστηρότη της Ροδόπης που σκληρά, με περιφρόνηση τήν άποδιώχνει. Δέν μπορεί πιά νά πνίξει... παραδίνεται στο Φτόνρ, στήν Αγάπη. Μά ή Κρινώ είναι ακόμα πάρα πολύ παιδί για νά νιώσει. Κ' έπιμένει νά εύχαριστεί τή Ροδόπη «για τόν άπέραντο άγαθόν» που της χάρισε. Για ν' άποχτήσει ή σκηνή αυτή όλη της τήν άσυζητητή δύναμη έπρεπε νά είταν πολύ πιο ταχύτερη και σφιχτομένη. Η Κρινώ περήφανη για τόν Έρωτα τού Βασιλιά αθέτημα όρθώνεται: όλοένα ένάντια στή Ροδόπη που σκύδει γιατί φανερά, κι' άς μή τ' όμολογεί ακόμα, βλέπει τήν ήττα της. Η παιδούλα βασίλισσα και κείνη δούλα, έχτος άν από συμπάθεια ή και οίχτο τήν κρατήσει σάν αδερφή της... Και μόνη της φταίει. Άν τήν Κοπέλλα δέν είχε δώσει στο Βασιλιά, θάδινε σ' Αυτήν τόν λόγο νά τήν πάρει. Όμως όχι. Δέν τόν δέχεται πιά ή Κρινώ. Πληγωμένη, στή Νύχτη της Όμορφιάς της και με πεποίηση στον «πολύ γλυκό» της, γυναίκα τώρα, φωνάζει:

«... Δέν τόν ξέρω

Κι' αλήθεια δέν πιστεύω άν από μένα
σένα θά προτιμούσε»

Ένδοιασμούς, συζητήσεις, περιττολογίες σκορπάει ο Ποριώτης μετά τή φωνή που τόν κορύφωμα είναι, τόν κορύφωμα και τής μαχαίρας στον πόνο της Ροδόπης.

Πιο συμπαθητική θά έμεινε άν ο θυμός της κ' ή ήττα τή φέρνανε σέ μιιά παθητική μόνο άπελπισία. Σήμερα στο θέατρο και γενικά σ' όλη τήν τέχνη άναζητούμε πολύ περισσότερο τόν έσώψυχο από κάθε βία κίνηση που πάντα κάτι μέσα μας πληγώνει. Τήν ψυχή της Κρινώ θέλησε νά σκοτώσει ή Βασιλοπούλα: ο φόνος τού κορμιού τίποτε δέν προσθέτει γιατί δέν άγγίζει τήν αγάπη της με τόν Δημοχάρη και μέσα στή Ροδόπη τίποτε νέο δέ δημιουργεί. Άλλά τόν όρμα